

Miljøredegørelse for 2016

Ingeniørforeningen, IDA

Kalvebod Brygge 31-33

1780 København V

*Denne redegørelse er verificeret af DNV GL Business Assurance Danmark A/S
DANAK DK-V-6001 den 27. juni 2017
Redegørelsen dækker perioden 1. januar 2016 til 31. januar 2016.*

INDHOLD

1. Indledning - IDA og miljøledelse	3
2. IDA som organisation i miljøsammenhæng	3
3. Væsentlige miljøpåvirkninger.....	4
3.1. Direkte miljøpåvirkning: Hovedforbrugs- og nøgletal 2015 og 2016.....	4
3.2. Indirekte miljøpåvirkning	5
3.3. Samlet CO ₂ udledning fra forbrug af varme, bygas og el	7
3.4. Forbrug af vand, suppleret med regnvand til toiletskyl.....	7
3.5. Affald	7
3.6. Energieffektive tiltag.....	7
3.7. Det miljørigtige hus	7
3.8. Miljøkortlægning af Mødecenter - med restaurant, køkken og trykkeri	7
3.9. Lovgivning.....	8
3.10. Kommunikation om IDAs miljøpolitik og praksis	8
3.11. Miljørigtige transportvalg	8
4. Langsigtede miljømålsætninger.....	9
5. Kortsigtede miljømålsætninger	10
Bilag 1: Opgørelse over affaldsmængder 2012-2016	12
Bilag 2: Historiske data for forbrug	13

1. INDLEDNING - IDA OG MILJØLEDELSE

Formålet med denne miljøreddegørelse er at give medlemmer, medarbejdere, samarbejdspartnere, interessenter og kunder i IDAs Mødecenter en overordnet ide om, hvad IDA vil med miljøledelsessystemet i IDA-huset.

IDA valgte i 2003 at fastlægge krav til et miljøledelsessystem ud fra ISO 14001:2004. Siden har IDAs Miljøhåndbog beskrevet miljøpolitik, mål, organisering og ansvarsforhold i IDAs miljøledelsessystem. Miljøhåndbogen kan findes på IDAs intranet, InSite. IDA valgt at få foretaget efterprøvninger af det certificerende organ ud fra ISO 14001:2004 og EMAS III.

2. IDA SOM ORGANISATION I MILJØSAMMENHÆNG

Ingeniørforeningen, IDA er EMAS-registreret og har hoveddomicil i IDA-huset ved Københavns havnefront. Medlemmerne tilbydes forskellige tjenesteydelser og kurser, der opfylder IDAs formålsparagraf (find formålsparagraffen i sin helhed [her](#)). IDA udfører tjenesteydelserne dels i kontormiljøer med storrumskontorer, møderum og flexrum, dels i IDAs Mødecenter.

IDA ejer IDAs Mødecenter A/S, et femstjernet konferencecenter med køkkenfaciliteter, med tre restauranter og 21 mødelokaler - og en udendørs restaurant i sommerhalvåret. Mødecentret har eget printcenter, som hovedsageligt får sine opgaver fra IDA og lejere i IDA-huset. Mødecentret har diplom fra The Green Key og en elite-smiley. Printcentret er Svanemærket.

IDAS Ejendomsservice har ansvar for rengøring og indkøb af inventar samt indkøb og drift af el-, vand- og varmforsyningen med tilhørende energistyring i hele IDA-huset. De laver aftaler med certificerede affaldsoperatører om bortskaffelse af affald til genbrug, dagrenovation og spildevand samt adgangsforhold og brandsikring. Ejendomsinspektøren er ansvarlig for indkøb af alle former for teknisk udstyr til Mødecentrets aktiviteter og køkkenfaciliteter. Udstyret lever op til anbefalingerne i Energistyrelsens indkøbsvejledning 2013.

IDAS miljøledelsessystem har været certificeret i henhold til ISO 14001:2004 siden 2004. IDA er registreret som deltager i EMAS-ordningen fra 2012 og er optaget i registret over deltagende organisationer med registreringsnummer DK-000277. Det er planen, at IDA inden udgangen af 2018 fuldt ud er overgået til certificering i ISO 14001:2015.

IDAS samlede miljøledelsessystem og miljøpolitik findes frit tilgængeligt på nettet på: <http://ida.dk/content/idas-miljoeledelsessystem>.

IDA-huset er opført i 1998 ved havnefronten, udvidet i 2016 og er på 10.687m² med energimærkning C2. Huset er opdelt i to separate bygninger; *Længehuset* hhv. *Punkthuset*.

IDAS medarbejdere er på 3., 4. og 5. sal i Længehuset. Administrationen i IDAs Mødecenter er placeret i stueetagen og Ejendomsfunktionen på 1. sal i Længehuset. Printcentret ligger i stueetagen i Punkthuset. Første til fjerde sal i Punkthuset er udlejet til IDAs datterselskab, Mediehuset Ingeniøren og CAPAX. Femte sal er udlejet til en ekstern lejer.

Følgende aktiviteter er ikke omfattet af miljøreddegørelsen:

- IDAs økonomiske forhold og investeringer.
- IDAs regionskontorer i Odense, Aarhus og Aalborg.
- Eksterne lejemål i IDA huset.

3. VÆSENTLIGE MILJØPÅVIRKNINGER

3.1. DIREKTE MILJØPÅVIRKNING: HOVEDFORBRUGS- OG NØGLETAL 2015 OG 2016

Nedenfor findes en opgørelse over IDAs forbrug på hovedparametrene i 2015 og 2016. Tabellen indeholder også nøgletal, der er udregnet efter antal personer i bygningen, som tager højde for udviklingen i antal medarbejdere og gæster i IDA fra år til år. Der var således 75.000 gæster i 2016 mod 85.000 året før.

Miljøpåvirkningen består hovedsageligt af forbrug af el, vand, varme, bygas, print og brug af transportmidler samt affald. Indirekte miljøpåvirkning beskrives i afsnit 3.2.

Opfyldelsen af mål for 2016 og de fastlagte mål for 2017 findes i afsnit 6.

Nøgletal til monitoring af løbende miljøeffekt		Forbrug			Forbrug/antal personer i huset			
		2015	2016	Udvikling	2015	2016	Udvikling	
Energieffektivitet	Direkte energiforbrug, el i MWh	586,03	637,82	8,84%	0,91	1,03	13,73%	
	Selvproduktion, strøm fra solceller i MWh	1,35	1,37	1,20%	0,002	0,002	5,75%	
	Direkte energiforbrug, varme i MWh	726,30	799,30	10,05%	1,12	1,29	15,00%	
	Samlet årligt energiforbrug i MWh	1.313,68	1.438,48	9,50%	2,03	2,32	14,43%	
Materialeudnyttelse	Printcentrets papirforbrug i ton	11,75	15,40	31,06%	0,02	0,02	36,96%	
	Heraf makulatur i procent	53%	36%	-31,39%	0,00	0,00	-28,30%	
Vand	Samlet direkte vandforbrug i m3	3.862,60	4.358,60	12,84%	5,97	7,04	17,92%	
	Opsamlet regnvand i tanke i m3	851,20	701,00	-17,65%	1,32	1,13	-13,94%	
	Samlet årligt forbrug af vand i m3	4.713,80	5.059,60	7,34%	7,29	8,18	12,17%	
Affald	Samlet årlig affaldsproduktion i ton	123,49	118,70	-3,88%	0,19	0,19	0,44%	
	Opdelt på typer:							
	1) Brændbart affald i ton	106,85	103,96	-2,70%	0,17	0,17	1,67%	
	2) Papir og pap i ton	13,72	12,30	-10,33%	0,02	0,02	-6,30%	
	3) Andet sorteret affald i ton	2,92	2,44	-16,67%	0,005	0,004	-12,92%	
	Returflasker:	12.240	10.860	-11,27%	18,93	17,55	-7,28%	
Herraf til direkte genbrug	9.235	8.250	-10,67%	14,28	13,33	-6,65%		
Emissioner	Fjernvarme og gas i ton	80,88	89,01	10,05%	0,13	0,14	15,00%	
	El-produktion i ton	199,25	216,86	8,84%	0,31	0,35	13,73%	
Sparet CO2 udslip ved el-produktion med vindmøllestrøm og solceller	Solceller i ton	- 1,21	- 1,22	1,20%	- 0,002	- 0,002	5,75%	
	I alt i ton	281,34	276,41	-1,75%	0,44	0,45	2,67%	
Antal personer i huset er et nøgletal, der bygger på antallet af ansatte på kontorerne plus et gennemsnit antal besøgende gæster på de 251 dage, huset er åbent.		Ansatte	Antal gæster	I alt				
		2016	320	299	619			
		2015	308	339	647			

Af tabellen fremgår det, at IDA fra 2015 til 2016 har oplevet en stigning i forbrug, dvs. i den direkte, negative miljøpåvirkning. Forbruget er steget på både el med 8,84%, varme med 10,05%, printpapir med 31,1%, vand med 12,84%. Til gengæld er affald faldet med 3,88%. Overordnet set er disse tal bestemt ikke tilfredsstillende.

Det bliver endda værre, når man ser det i sammenhæng med antallet af personer i huset. Her ses en stigning på 13,73% for el, 15% for varme, 36,96% for printpapir, vand med 17,92%. Hvis der ikke var en forklaring, ville disse tal være ganske bekymrende.

Der er flere forklaringslementer, der til sammen giver ovenstående billede. Først og fremmest har der igennem den sidste halvdel af 2016 været en stor byggeplads på forsiden af huset, da

der blev gennemført den planlagte udvidelse med tre etager over receptionen, og der skulle installeres et nyt ventilationssystem. Dette har naturligvis betydet en stærk stigning i elforbruget til arbejdet, varme til mangelfuld isolation og vand til konstruktionen og eksterne toiletforhold. Dertil kommer den nedgang i gæster, ombygningen har afstedkommet, og som derfor forværrer forbruget pr. antal gæst i huset. Det nye, mere effektive ventilationssystem sætter også sit præg på elforbruget, og efter beslutning fra direktørgruppen, er varmeniveauet i huset hævet for at sikre, at medarbejdere og gæster har et behageligt arbejdsmiljø. En udvidelse af huset har naturligvis også betydet en stigning i forbruget af el og varme i sig selv. Endelig har printcentret oplevet en voldsom stigning i antallet af eksterne opgaver, der ikke har noget med IDA-huset at gøre.

Der er derfor rimelige forklaringer på alle stigningerne, men det er ikke i den retning, IDA ønsker at forbruget skal gå. Årets målsætninger er næsten alle glippet, men byggeriets varighed og forbrug overraskede en hel del i forhold til det forventede. Med det nye CTS-system og med en forventet stigning i antallet af gæster, er forventningen for 2017, at der kan konstateres et fald i forbrugstillene set i forhold til antallet af personer i huset på mindst 5%.

HOVEDAKTIVITET SOM BASIS FOR FORBRUG:

- Drift af IDA huset - med ca. 320 medarbejdere og ca. 75.000 gæster i 2016.
- Drift af 5-stjernet konferencecenter - med 21 mødelokaler, tre restauranter, medarbejderkantine, køkken og printcenter.

MONITERING OG OPGØRELSE AF FORBRUG:

IDAS energistyringssystem måler forbrug for el, vand, varme og gas kontinuerligt. Til det formål er der indlagt alarmer i systemets målere og miljøkoordinatorerne er med til at fastlægge de fremadrettede miljømål for energiforbrug. Energistyring har sin egen miljøkoordinator.

3.2. INDIREKTE MILJØPÅVIRKNING

IDA SOM GODT EKSEMPEL

IDAS gør en dyd ud af at fortælle om alle de gode miljøforbedrende tiltag, der er foretaget i huset, i IDAs politikpåvirkende arbejde, samt at promovere store og små miljøtiltag i pressen. Desuden modtager IDA hvert år forespørgsler fra gymnasier, klubber, foreninger, pressen, forskere og studerende, der alle vil høre om husets mange miljøforbedrende installationer og tiltag. Gæster i huset orienteres om, at IDA er et særligt sted, hvor miljøbevidstheden er i højsædet, og at de kan være forvisset om, at deres besøg har en så lille miljøpåvirkning som muligt.

IDA er er tovholder for arbejdet med at samle og formidle planer til presse og politikere for, hvordan det kan lade sig gøre at forandre Danmarks klimapåvirkning og energiforbrug.

IDA er i den unikke situation, at medlemmerne i fagtekniske de selskaber ligger inde med viden om, hvordan det teknologisk kan lade sig gøre at forandre Danmark i en mindre miljø- og klimaskadelig retning. Der er udarbejdet en liste over tekniske talsmænd som er formidlet til pressen, så de ved hvem, de kan få ekspertkommentering fra, hvad enten historien handler om spildevandsproblematik, energiløsninger eller noget helt tredje.

IDA KLIMAPLAN 2050

I 2009 udarbejdedes *IDA Klimaplan 2050* som det danske bidrag til det internationale ingeniørprojekt Future Climate – Engineering Solution, hvor 13 ingeniørorganisationer verden over samarbejder om at anviser løsninger for, hvordan udledningen af drivhusgasser kan reduceres.

IDA har siden 1. januar 2016 repræsenteret den danske fagbevægelse i ETUC (European Trade Union Confederation)'s Sustainable Development, Energy and Climate Change Committee. Her arbejdes for at få den europæiske fagbevægelse til at engagere sig i klima- og energidagsordenen fx i regi af FN og arbejdet efter Parisaftalen.

IDAs Klimaplan 2050 er baseret på bidrag og input fra hundredvis af ingeniører og andre fagfolk. Der har været afholdt over 15 konferencer og seminarer i forbindelse med arbejdet, og IDAs fagtekniske selskaber har været ryggraden i dette arbejde.

Se mere her: <http://ida.dk/content/idas-klimaplan-2050>

KLIMATILPASNINGSTRATEGI

IDAs Klimatilpasningsstrategi er et konsistent og grundigt oplæg til klimatilpasning af alle sektorer i Danmark. Strategien indeholder vejledninger i, hvordan vi i fællesskab kan tilpasse Danmark på den mest økonomiske og miljømæssigt optimale måde til at håndtere de fremtidige ændringer i vind, temperatur, regn og vandstand.

IDA ENERGIVISION 2050

IDA baserer sin indflydelsesstrategi over for den politiske sfære på *Energivision 2050*, der er et bud på en robust og fleksibelt energisystem for hele Danmark, bygget på vedvarende energi og massivt fokus på energibesparelser.

Visionen er baseret på et effektivt energisamspil på tværs af store sektorer som industri, bolig, transport og husholdning. Netop integration på tværs af sektorer er et af visionens hovedgreb.

En række af IDAs fagtekniske netværk og Aalborg Universitets mangeårige arbejde med energisystemanalyse danner basis for visionen.

Se mere her: <http://ipaper.ipapercms.dk/IDA/Politik/Energivision/>

KLIMAPARTNERSKABSÅFТАLE MED DONG

IDA indgår i en klimapartnerskabsaftale med DONG Energy om køb af vindmøllestrøm fra Horns Rev 2. IDA er med i et udviklende klimastrategisk samarbejde med ca. 150 klimapartnere i Danmark og har adgang til service og rådgivning fra Energimanageren i DONG Energy.

IDA STØTTER BÆREDYGTIGT BYGGERI

IDA har underskrevet et nordisk charter for bæredygtigt byggeri, Nordic Built, som er initieret af Nordisk Ministerråd. Det har til formål er at fremme bæredygtigt byggeri, bl.a. gennem relevante samarbejdsfora og konkrete projekter, som demonstrerer nordiske bygningsmæssige "nøgledyder" på verdensklasseniveau. Samarbejdet bygger på principper om at inspirere til byggeri i nordisk tradition med et CO₂-neutralt i et livscyklusperspektiv.

Derudover deltager IDA i netværk, eksempelvis netværket "Renovering på dagsordenen", som samler interessenter inden for byggesektoren, og bl.a. har fokus på bæredygtigt byggeri.

EUROPEAN BUSINESS AWARDS FOR THE ENVIRONMENT /EU'S MILJØPRISER

IDA varetager værtskabet og driver sekretariatet for EU's miljøpriser i Danmark efter aftale med EU Kommissionen og Miljøministeriet. Miljøpriserne udbreder løsninger, der i videst muligt omfang understøtter bæredygtig udvikling.

3.3. SAMLET CO₂ UDLEDNING FRA FORBRUG AF VARME, BYGAS OG EL

Siden september 2010 har IDA været CO₂-fri på elforbruget. CO₂-påvirkningen af miljøet ved produktion af varmekonsumet er blevet modsvaret af køb af CO₂-kvoter pr. ton CO₂ udledning.

3.4. FORBRUG AF VAND, SUPPLERET MED REGNVAND TIL TOILETSKYL

Brugsvand købes fra Københavns Kommunes Vandforsyning. Der opsamles regnvand i underjordiske tanke til toiletskyl. Opsamlet regnvand fremgår af nøgleindikatorerne ovenfor.

3.5. AFFALD

IDA opfylder Københavns Kommunes affaldsbekendtgørelse gennem aftaler med certificerede affaldstransportører *STENA a/s*, *Dansk Retursystem* og *Dansk Flaskegenbrug A/S*, som afhenter affald, flasker og "farligt affald". IDA gør ikke brug af genbrugspladser.

3.6. ENERGIEFFEKTIVE TILTAG

- Lysfølsom dagslysstyring med LED-lys i gangarealer i Længehuset på 3., 4. og 5. sal.
- Der er bevægelsesfølere i 21 mødelokaler og på 35 toiletter.
- Der er automatiseret solafskærmning af vinduerne mod øst - ud mod havnen - og mod syd.
- IDA har afskaffet serverrum. Serverfunktionen er udliciteret til selskaber, der er miljøcertificerede, og som gennem stordrift har mindre miljøpåvirkning end det er muligt for IDA at opnå.
- Solcelleanlægget dækker en del af forbruget, og dets produktion kan følges live på www.ida.dk samt på storskærm i stueetagen.

3.7. DET MILJØRIGTIGE HUS

Det er for IDA ønskeligt, at IDAs domicil i stadig højere grad er "det miljørigtige hus" og kan promoveres som sådan. Derfor arbejdes der hele tiden med at se på muligheder for at forbedre IDA husets miljøpåvirkning. Der er i 2016 således gennemført en opgradering af ventilationssystemet, CTS-systemet blev udskiftet og der blev installeret fjernkøling.

3.8. MILJØKORTLÆGNING AF MØDECENTER - MED RESTAURANT, KØKKEN OG TRYKKERI

3.8.1. BELASTNING AF IDA MØDECENTER

To år efter indflytningen i 1998 var gæstetallet på ca. 63.000; i 2002 var det 80.000 og det toppede i 2009 (før finanskrisen) med ca. 90.000 gæster årligt. I 2016 var der ca. 75.000 gæster.

3.8.2. INTERNT TRYKKERI

Trykkeriet er certificeret med Svanemærke til 31.12. 2017. Licensnummer, version: 5041-0730, version 5. Kriteriedokument, version: trykkerier, version 4.6.

Produktionen er fastlagt på trykkekoncept med 100 % genbrug (Steinbeis purewhite papir).

3.9. LOVGIVNING

Miljøchefen ajourfører en liste over lovgivning vedr. bestemmelser og tilladelser, som IDA-huset er omfattet af. IDA-huset har diplom fra Green Key ud fra kriterier pr. 1. januar 2017.

Den væsentligste lovgivning på området er:

- Lovbekendtgørelse nr. 1189 af 27/09/2016 (Miljøbeskyttelsesloven)
- Bekendtgørelse nr. 1309 af 18/12/2012 (Affaldsbekendtgørelsen), senest ændret ved BEK nr. 600 af 30/05/2016.
- Lovbekendtgørelse nr. af 26/01/2017 (Lov om Kemikalier)
- Bekendtgørelse nr. 1305 af 17/12/2012 om Affaldsregistret og om godkendelse som indsamlingsvirksomhed. Senest opdateret ved BEK nr. 1333 af 10/12/2014
- Bekendtgørelse nr. 726 af 01/06/2016 - Spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4.
- Bekendtgørelse nr. 130 af 06/02/2014 (elektronikaffaldsbekendtgørelsen)
- Regulativ for erhvervsaffald i Københavns Kommune, 19. juni 1997 med ændringer af 22. januar 2004 samt Skrivelse fra KK af 18.6.2010
- Bekendtgørelse nr. 1075 af 24/11/2011 om klassificering, emballering, mærkning, salg og opbevaring af stoffer og blandinger. Senest opdateret ved BEK nr. 1493 af 12/12/2013
- EMAS bekendtgørelsen: Miljøministeriets BEK nr. 96 af 04/02/2011
- DS/EN ISO 14001:2004, Miljøledelsessystemer – kravbeskrivelse
- Den Grønne Nøgle – for restauranter og konferencesteder uden overnatning. Kriterier gældende fra januar 2017.
- Miljømærkningslicens: Nordisk Miljømærkning "Svanemærket".

Relevant lovstof findes ved at søge på www.retsinfo.dk eller www.mst.dk. Det er miljøchefen, der sørger for, at han selv, miljøgruppen og ledelsen er løbende opdateret. Lovkravene overholdes ved løbende kontrol, AMO, intern audit og ledelsens evaluering.

3.10. KOMMUNIKATION OM IDAS MILJØPOLITIK OG PRAKSIS

Håndværkere, der arbejder i IDA-huset, skal forholde sig til miljø- og arbejdsmiljølovgivningen i forhold til det konkrete stykke arbejde, de skal udføre. Alle firmaer underskriver en håndværkerinstruks inden arbejdet påbegyndes. Ejendomsservice tjekker, at instruksen er formidlet til alle håndværkere. Ejendomsservice entrerer helt overvejende med faste håndværksfirmaer for tømmer-, snedker-, el-, vand-, varme-, ventilations- og malerarbejde.

Ifølge IDAs miljømålsætninger skal medarbejderne orienteres om den vægt, IDA lægger på miljøspørgsmålene, og at der er brug for alles indsats i denne forbindelse. Det er opfyldt ved Mødecentrets arbejde med kriterierne i The Green Key og den orientering til ledelse og medarbejdere, der er herom på intranettet og på IDA-informationsmøder for medarbejderne. Lærerne får samme information til kommunikation til egne medarbejdere.

3.11. MILJØRIGTIGE TRANSPORTVALG

TRANSPORT MED DELEBILORDNING OG CYKLER FOR IDAS MEDLEMMER OG ANSATTE

IDA arbejder sammen med Delebilforeningen LetsGO for at kunne dokumentere, at det er miljømæssigt bæredygtigt at bruge delebiler i stedet for egen bil i kørsel for virksomheden. Tilbuddet omfatter også en ordning for IDAs medlemmer på landsplan og for ansattes privatkørsel. Hvor LetsGO ikke har delebiler, vil IDA oplyse medlemmerne om andre delebilforeninger i det område de bor i. Der arbejdes på at udbrede flere LetsGo-biler på tværs af Danmark.

Det er planen, at også medlemmer og medarbejdere tilbydes medlemskab med rabat af GreenMobility, der med el-biler leverer et produkt, der svarer til bycyklerne.

IDA har indkøbt i alt otte cykler til medarbejdernes transport rundt i det indre København til møder i stedet for at bruge taxa, egen bil eller busser. Ordningen med først to, siden fire cykler, har været så stor en succes, der i 2016 blev udvidet med fire yderligere cykler.

4. LANGSIGTEDE MILJØMÅLSÆTNINGER

IDAs otte miljømålsætninger og miljømål i relation til de væsentligste miljøforhold og –påvirkninger samt en vurdering af, i hvilket omfang målsætninger er opfyldt og miljømål er nået:

	Mål	Hvordan målet opnås
1.	IDA skal - hos medlemmer og relevante samarbejdspartnere, herunder lejere af husets faciliteter - opfattes som en organisation, der arbejder ansvarligt med miljøspørgsmål.	<p>IDAs rolle og samfundsansvar for miljø og klima er publiceret og offentliggjort i medierne samtidig med offentliggørelsen af Klimaplan 2050 og igen Energivision 2050. Begge blev tæt omtalt i medierne og i medlemsbladet Ingeniøren. IDA er med i klimapartnerskaber i DONG Energy med over 150 partnere. Lejerne i IDA-huset holdes orienteret om IDAs miljøindsats og miljømål.</p> <p>Dette mål blev nået i 2016.</p>
2.	Medarbejderne hos IDA og lejere i IDA-huset skal være orienteret om, at organisationen lægger vægt på miljøspørgsmål og ønsker at reducere spild og ressourceforbrug.	<p>Der er fokus på intern kommunikation i form af interne og eksterne audits samt gennem drøftelser og referater fra arbejdsmiljøudvalget, på IDAs personale-web InSite og ved interne IDAinfo-møder. Efterlevelse af denne målsætning er en betingelse for IDAs medlemskab af Københavns Kommunes miljønetværk og miljødiplomet Green Key.</p> <p>Dette mål blev nået i 2016.</p>
3.	IDA husets energisystem: El, vand og varme- og klimaanlæg skal indreguleres og vedligeholdes, således at brugerne af huset oplever god komfort (at der er få/ingen klager) og med opnåelse af høj energieffektivitet i forhold til de tekniske muligheder i husets anlæg, og den samlede belastning som følge af forbrugsmønstret. Gennemførelse af energibesparelser skal kunne betale sig hjem på under 5 år.	<p>Ejendomsservice arbejder løbende hermed i samarbejde med eksterne konsulenter og har i 2016 haft fokus på at højne komfort, også hvis det kommer til at betyde et mindre merforbrug af energi og varme.</p> <p>I 2016 blev det nye køle- og ventilationsanlæg installeret med en forhøjelse af komfort til følge.</p> <p>Dette mål blev nået i 2016, på trods af at forbruget steg.</p>
4.	IDA skal efterspørge og anvende miljøvenlige råvarer, apparater, møbler og serviceleverandører, hvor det er teknisk og økonomisk muligt.	<p>Målsætningen skal efterleves for så vidt angår papirindkøb, kontorartikler, rengøringskemikalier og mad- og drikkevarer – samt PC'er og kopimaskiner.</p> <p>Dette mål blev nået i 2016.</p>

5.	IDAS Mødecenter A/S - IDAs restaurant- og konferencevirksomhed – vil opnå et årligt miljødiplom fra Green Key (tidligere "Den Grønne Nøgle") for konferencesteder uden overnatning og en rating hos HORESTA.	IDA har dokumenteret sin opfyldelse af Green Keys nyeste miljøkriterier. Denne miljømålsætning er et strategisk mål for IDA frem til 2020. Dette mål blev nået i 2016.
6.	IDA vil have en høj standard for det fysiske og psykiske arbejdsmiljø.	Der skal kunne redegøres for resultatet af den seneste gennemførte APV-undersøgelse til enhver tid. APV'er skal som udgangspunkt føre til en handlingsplan, der skal gennemføres uden unødigt ophold. Dette mål blev nået i 2016.
7.	Der offentliggøres en årlig ekstern verificeret miljøredegørelse for IDA.	Den offentliggøres på IDAs hjemmeside www.ida.dk efter DNV-GLs auditering af IDAs miljøledelsessystemer. Dette mål blev nået i 2016.
8.	IDAS kontorer i Odense, Aarhus og Aalborg skal på sigt omfattes af miljøledelsessystemet.	Gennem samarbejdet med DONG Energy er det lykkedes at få udlejer med på en klimapartnerskabsaftale, således at udlejer forpligter sig til at matche miljøpolitikker og miljømålsætninger hos lejere. Dette mål blev delvist nået i 2016.

5. KORTSIGTEDE MILJØMÅLSÆTNINGER

IDAS mål for 2016 fremgår nedenfor. Da målene blev fastlagt for 2016 kunne de synes uambitiøse, men IDA-huset blev i 2016 ombygget i seks måneder. Håndværkernes ressourceforbrug og færre gæster gjorde, at ambitionsniveauet var ganske højt, i praksis uopnåeligt.

	Mål 2016	Resultat 2016	Kommentar til resultat 2016	Mål 2017
Elforbrug	Fastholde elforbrug pr. person i IDA huset.	Øget med 13,8 %	Mål ikke nået. Skyldes i al væsentlighed, at det ikke lykkedes at nedbringe elforbruget tilstrækkeligt til at kompensere for håndværkerne, og at udbygningen af huset tog længere end forventet, hvorfor et merforbrug var uundgåeligt. Dertil kommer, at der blev installeret et nyt ventilationssystem, der giver højere komfort, men også bruger mere el.	Vi forventer en stigning i elforbruget grundet det nye ventilationssystem. Målet er at holde stigningen under 7% pr. person i IDA-huset.

Varmeforbrug	Fastholde varmekonsum pr. person i IDA-huset.	Øget med 15,1%	<p>Mål ikke nået. Huset er blevet udvidet med ganske mange kvm., og perioden, hvori isoleringen ikke var på plads, blev skubbet ind i de kolde måneder.</p> <p>Dertil kommer, at der efter ledelsens ønske er blevet slækket på niveauet for temperaturen på kontorerne, der af medarbejderne gennemgående var blevet vurderet til at være for koldt.</p>	Nedbringe varmekonsum pr. person i IDA huset med 5%.
Vandforbrug	Fastholde vandforbrug pr. person i IDA-huset.	Øget med 12,3%	<p>Mål ikke nået. Antallet af medarbejdere i huset er steget, samtidig med, at der ikke har været samlet samme mængde regnvand ind som sidste år.</p> <p>Dertil kommer at vandforbruget ifm. ombygningen blev større end forventet, da arbejdet pågik længere tid end planlagt.</p>	Fastholde vandforbruget pr. person i IDA-huset på samme niveau som 2016.
Affald	Fastholde affaldsmængden pr. person i IDA-huset.	Øget med 0,5%	<p>Mål nået. Den faktiske affaldsmængde er faldet, men grundet faldet i antallet af besøgende i IDA-huset, er forbruget pr. person steget. Stigningen er dog så lille, at målet regnes for nået.</p>	Fastholde affaldsmængden pr. person i IDA-huset.
Papirforbrug	Fastholde papirmængden pr. person i IDA-huset.	Øget med 37,0%	<p>Mål ikke nået. Eksterne kunder har vist sig langt mere interesserede i at bruge printcentrets ydelser og produkter end det tidligere har været tilfældet. Det er rent faktisk glædeligt. Internt forbrug er stabilt på trods af en forøgelse af medarbejderantallet.</p>	Målet udgår. Efterspørgslen fra eksterne gør, at det ikke giver mening at søge at opnå dette mål.

BILAG 1: OPGØRELSE OVER AFFALDSMÆNGDER 2012-2016

Affaldstype/ton	2012	2013	2014	2015	2016	Ændring	1%
Brændbart affald	103,48	95,28	96,55	106,85	103,96	- 2,89	-3%
Kontorpaper blandet	15,03	10,58	2,59	2,71	2,36	- 0,35	-13%
Flasker/glas	0,38	0,67	0,41	0,81	0,95	0,14	17%
Papir til makulering	2,75	9,46	2,80	1,95	1,48	- 0,47	-24%
Elektronik skrot *)	0,63	0,95	1,66	0,46	0,86	0,40	86%
Bølgepap løst	9,75	8,39	9,48	9,06	8,46	- 0,60	-7%
Jernskrot (fint)	0,60	0,93	0,48	0,47	0,17	- 0,30	-64%
LDPE folie	0,38	0,45	0,28	0,33	0,17	- 0,16	-48%
Andet plast	0,83	0,44	0,17	0,24	0,18	- 0,06	-23%
Affald til deponi		0,63	1,81	0,62	0,11	- 0,51	-82%
I alt ton	133,83	127,78	116,23	123,49	118,70	- 4,79	-3,88%
Fedtaffald	1,8	1,8	1,1	1,1	2,0	0,9	82%

Opgørelsen over affaldsmængderne i 2016 set i forhold til 2015 giver anledning til følgende kommentarer på de typer affald, der har oplevet markante forandringer:

- Kontorpaper, blandet er faldet med 13%, og papir til makulering er faldet med 24%. Når man ser det i sammenhæng med en stor stigning i papirforbruget i det hele taget, understreger det meget klart, at en meget stor del af printcentrets kunder er eksterne.
- Elektronik-skrot er steget med 86%, men det er på baggrund af et fald med 72% sidste år. Der er med andre ord stort udsving i forbrug, der giver elektroniskskrot fra år til år.
- LDPE folie er faldet med 48%. Det har ikke været muligt at finde en klar forklaring på faldet, niveauet er det laveste, vi har registreret.
- Andet plast er faldet med 23%. Det hænger nøje sammen med faldet i antallet af gæster, og ventes derfor at stige igen i 2017.
- Affald til deponi er faldet med 82% og med 66 % i 2015. IDA oplever ikke det store behov for at deponere affald længere, selv om 2016 antageligvis er under middel.
- Fedtaffald er steget med 82%. Det skyldes et skifte i måden at tilberede fødevarer på efter at køkkenet er kommet under ny ledelse.

BILAG 2: HISTORISKE DATA FOR FORBRUG

Her findes historik over forbrugstal og antal ansatte i IDA samt lejerne i IDA-huset for 2012-2016 vedlagt i bilag. Kommentering af udviklingen findes i selve rapporten.

Energiform	2012	2013	2014	2015	2016	Udvikling fra 2015 til 2016	I %
El (kWh)	906.897	824.141	578.717	598.715	637.818	39.103	6,53%
Vand (m ³)	4.440	3.314	3.481	3.862	4.359	497	12,86%
Varme (MWh)	701	753	697	726	799	73	10,10%
Gas (m ³ -Bygas)	4.908	5.457	4.768	4.899	4.889	- 10	-0,20%
Antal ansatte	275	288	307	308	320	12	3,91%